

במהלך ההפסקה, ילדי החדר שיחקו במשחק בשם 'קנעפלאך'; משחק הדומה לזה שילדי ה'חדר' בארץ ישראל נוהגים לשחק עם גרעיני משמשים (אג'ואים), אך הם השתמשו בכפתורים או בעצמות עוף.

היה זה משחק שהם שיחקו כ'ברירת מחדל', כפי שכל הילדים משחקים במשחק כזה או אחר בחפצים שזמינים להם. משחק זה לא נמשך לאורך זמן רב. ראש הישיבה סיפר שיום אחד, אחד מחבריו הצעירים לכיתה העיר ברצינות רבה הערה לישראל זאב (בחדר היה שמו ישראל וועלוול) ולחבריו. היה זה כאילו הילד הצעיר 'התנבא' ב'רוח הקודש' על הימים האיומים והנוראים שיפקדו כעבור כמה שנים את ליטא. וכך אמר: "כמה זמן אנחנו נחיה? החיים קצרים! רבי עקיבא איגר חי לפני 120 שנה, ומה שהותיר אחריו זה את תשובותיו ושאר ספריו. מי יודע כמה זמן אנחנו נישאר? וכשנגיע לעולם האמת, ישאלו אותנו מה למדנו, ושאר המסכתות יעמדו בשורה ויאמרו: 'אבל מה אתי? למה לא למדת אותי?' אז עכשיו, במקום 'קנעפלאך', בואו נשחק את המשחק הזה: נלמד בעל פה את המשנה הראשונה של כל מסכת בשישה סדרי המשנה. כך, כאשר ישאלו אותנו אם אנחנו מכירים משנה מאותה מסכת, נוכל לדקלם את המשנה הראשונה בעל פה!"

מאותו רגע ואילך, הם שיחקו את המשחק החדש הזה של זכירה בעל פה במהלך ההפסקה, ועד סוף ימיו היה ראש הישיבה סוגר את עיניו ומדקלם בעל פה את המשנה הראשונה של המסכת, כאשר היו מזכירים את שמה.

לימוד נביאים

הרב גוסטמן סיפר שכאשר היה צעיר מאוד, שקד רבות על לימוד ספרי הנביאים. הוא ידע בעל פה את ספר ישעיהו ואת ספר ירמיהו. אך בהמשך, כאשר נכנס לישיבה, אמרו לו: "בישיבה אנחנו לא לומדים נביאים; אנו לומדים מוסר". הרב גוסטמן סיפר עוד כי כאשר התבגר, חזר ללימוד הנביאים, אך עם זאת לא נטש גם את הלימוד בספרי המוסר לאורך כל חייו.

שואל את החפץ חיים

ישנה עוד אנקדוטה בולטת על ישראל זאב הצעיר והחפץ חיים. אביו של ישראל זאב, הרב אברהם צבי, כתלמידו הקרוב של החפץ חיים, שמר על קשר רצוף עם רבו בכל התחומים והתייעץ עמו בכל עניין חשוב שנגע אליו

עד שילמד היטב

ותר, ולמד את כל
בא אייגר. שקידתו
ת - עד שכבר בגיל
ללמוד גמרא, למד
ות ביניהם.

נקש על כך שמאז
בתו יוצאת הדופן
זישיגים כאלה.

לכישורים שכליים
נמס אינם שואפים

ד המשנה ל'משחק'
ומשחקים נוספים.
לה ניתן להשיג ידע
נית מגלים ידע רב
עת כי אין גבול למה
את כל ששה סדרי

לוקח גמרא חדשה
ות הכל, חוץ מאת
כותב על הנייר מה
דף כדי להשוות את
הגמרא שונות מאלה
דת. כך עשה גם לגבי
שונות מאלה שהוא
חרת את משמעות
את הסוגיות בעומק.
קנו. אך ההבדל הוא

ולמשפחתו. לפני נסיעותיו, היה שואל את ישראל זאב אם ירצה להתלוות אליו לפגוש את גדול הדור, אך ישראל זאב ענה שאין לו שאלות לשאול את החפץ חיים, ויהיה בכך משום ביטול תורה עבורו לנסוע לראדין ללא סיבה משמעותית.

זאת, עד שבגיל תשע התעוררה שאלה אצלו ואצל החברותא שלו, וכך היה: הם למדו את הסוגיה הסבוכה במסכת בבא בתרא, פרק בית-כור, העוסקת בחישוב מדידות של כוכים ובתי קברות. החישובים נראו מאוד 'בשים' וחסרי עניין עבור הנערים, ואת מוחם הטרידה השאלה: האם הם חייבים ללמוד את החלק הזה עם פירוש הרשב"ם בפרוטרוט, או שמא יכולים הם ללמוד סוגיה זו בשטחיות, או אפילו לדלג עליה? וכך, בפעם הבאה שאביו הלך לראדין, הצטרף אליו ישראל זאב כדי לשאול את החפץ חיים את השאלה הזאת.

החפץ חיים הקשיב לשאלה וענה:

"בעולם הזה, אנו נוטים לשכוח את מה שאנו לומדים, כמו קטרקט בעין שמטשטש את הראייה. אך בעולם הבא, יוסר קטרקט השכחה. לכן אדם צריך ללמוד כאן הכל כמו שצריך, כי אם לא יעשה כך, יחסר לו החלק הזה בעולם הבא. על כן, עליך ללמוד היטב אפילו את מה שבעיניך נראה כסוגיות היבשות ביותר של התלמוד".

כתגובה, ישראל זאב שאל את החפץ חיים את מה שנראה היה בעיניו בתמימותו כשאלה ראויה: "כיצד יודע הרב מה נעשה בעולם הבא?"

לפני שהחפץ חיים הספיק לענות, ולפני שישראל זאב הצעיר הבין מה קורה, הוא מצא עצמו מורם מעל הרצפה ונישא אל מחוץ לחדר, אל החצר. שם, אמרו לו תלמידיו של החפץ חיים תוך כדי שהם מנופפים באצבעם לעברו: "אף אחד לא שואל שאלות כאלה את החפץ חיים! אם הוא אמר לך - זה משום שהוא יודע!" התלמידים הסבירו לו ששאלה כזו ובטון כזה - נתפסת כחוסר כבוד כלפיו.

"הייתה לי חוצפה בשלושה דברים"²

במשך אותו ביקור, שהה ישראל זאב כמה ימים בבית מדרשו של החפץ חיים.

"הייתה לי חוצפה בשלושה דברים" - סיפר לימים - "הראשון היה קשור ל'בגדי המשיח' של החפץ חיים. כדי להיות מוכן בכל רגע להקביל את פני

2. ראיון עם הרב מרדכי מצנר.